Lieta Nr.A420540212
SKA–345/2014

S P R I E D U M S

Rīgā 2014.gada 25.novembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis A.Guļāns

tiesnese J.Briede

tiesnese L.Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Finanšu ministrijas 2012.gada 21.augusta lēmuma atcelšanu, sakarā ar Finanšu ministrijas kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 26.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta 2012.gada 17.februāra lēmumu pieteicējam /pers. A/ par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta pirmajā daļā noteiktā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu aiz vieglas neuzmanības piemērots disciplinārsods – rājiens.

Ar Finanšu ministrijas 2012.gada 21.augusta lēmumu Valsts ieņēmumu dienesta 2012.gada 17.februāra lēmums atstāts negrozīts.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Finanšu ministrijas 2012.gada 21.augusta lēmuma atcelšanu.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 25.aprīļa spriedumu pieteikums apmierināts. Spriedumā norādīti turpmāk

minētie argumenti.

[3.1] Pieteicējam ir piemērots disciplinārsods par to, ka viņš, būdams novērtēšanas komisijas priekšsēdētājs, ir parakstījis novērtēšanas aktu, neskatoties uz to, ka lēmums par šīs mantas konfiskāciju nebija stājies spēkā. Līdz ar to pieteicējs, veicot mantas novērtēšanu, aiz vieglas neuzmanības nepārliecinājās, vai administratīvais akts ir stājies spēkā, un paļāvās, ka nelabvēlīgas sekas neiestāsies.

[3.2] Novērtēšanas komisija nepieņem lēmumus par mantas statusa noteikšanu, kā arī nenodibina, negroza un neizbeidz tiesiskās attiecības. Gan Ministru kabineta 2006.gada 25.aprīļa noteikumi Nr.315 „Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaite, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšanas un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā" (turpmāk – Noteikumi Nr.315), gan Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes 2009.gada 29.janvāra rīkojums Nr.14 „Par valstij piekritīgo mantu" (turpmāk – Rīkojums Nr.14) daļā par novērtēšanas komisijas darbības apjomu un kompetenci faktiski noteic tikai vienu uzdevumu – veikt valstij piekritīgās mantas novērtēšanas izpildi, ierakstīt mantas vērtību aktā un nodot to Valsts ieņēmumu dienesta iestādes vadītājam apstiprināšanai. Šie akti neparedz novērtēšanas komisijas pienākumu vai tiesības pārliecināties par mantas tiesisko statusu.

Novērtēšanas komisija nevar atteikt veikt novērtējumu vai pieņemt citādu lēmumu. Valstij piekritīgās mantas aprakstes un novērtējuma aktu sastāda sektora vadītāja un iesniedz to novērtēšanas komisijai pirms mantas realizācijas. Novērtēšanas komisija tajā ieraksta tikai novērtējumu un nodod apstiprināšanai.

[3.3] Mantas novērtēšanas process ir viena no starpdarbībām mantas realizācijas procesā, kas ne nosaka, ne arī groza mantas tiesisko statusu, bet noteic tās iespējamo realizācijas vērtību. Valstij piekritīgās mantas aprakstes un novērtējuma akts, kurā ir veikts novērtējums, pats par sevi nav pamats mantas atsavināšanai.

[3.4] Nav pamata pieteicēja saukšanai pie disciplinārās atbildības, jo ne ārējie, ne arī iekšējie normatīvie akti neparedz tiešu prasību pieteicējam savu profesionālo pienākumu izpildes ietvaros veikt lēmuma spēkā stāšanās pārbaudi.

[3.5] Obligātās amatpersonas veicamās darbības ir nošķiramas no vēlamām. Būtu apsveicama un atzinības vērta pieteicēja rīcība, ja tiktu atklāts fakts, ka lēmums par mantas konfiskāciju nav stājies spēkā un uz šādas informācijas pamata tiktu novērstas nelabvēlīgās sekas. Tomēr šādu vēlamo notikumu attīstības iespējamību nevar tulkot pretēji pieteicēja tiesībām uz objektīvu un likumīgu lietas izmeklēšanu un likuma normām atbilstoša soda piemērošanu.

[3.6] Lēmumā par disciplinārsoda piemērošanu pieteicējam norādītās vispārīgās normas par pieteicēja kā Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonas pienākumu izpildi nav pamatotas, jo netiek konstatēts Noteikumu Nr.315 pārkāpums.

[4] Administratīvā apgabaltiesa ar 2013.gada 26.novembra spriedumu, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, pieteikumu apmierināja. Papildus Administratīvā apgabaltiesa norādīja, ka ierēdnim ir tiesības paļauties, ka cits ierēdnis ir izpildījis tam uzticētos amata pienākumus un, to darot, ir rīkojies apzinīgi un tiesiski. Tikai rodoties pamatotām šaubām, ierēdnim, kuram nav tieši uzdots veikt kontroli, rodas pienākums veikt atkārtotu pārbaudi.

[5] Par Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 26.nobembra spriedumu Finanšu ministrija iesniedza kasācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[5.1] No Valsts pārvaldes iekārtas likuma 8.nodaļas, kā arī Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas izriet, ka pārvaldes lēmuma tiesiskuma iepriekšēju pārbaudi veic tā pieņēmējs (šajā gadījumā – novērtēšanas komisija). Komisija ir koleģiāli atbildīga par tās pieņemto lēmumu un tai bija pienākums pārliecināties, vai vispār ir tiesības veikt mantas novērtēšanu.

[5.2] Pieteicējs nevarēja vienkārši paļauties uz Valstij piekritīgās mantas uzskaites un realizācijas sektora sagatavoto dokumentu un to, ka tajā iekļautā informācija ir pareiza. Nav nepieciešams ierēdņa amata aprakstā iekļaut un uzskaitīt visas likuma normas, kuras viņam ir jāievēro savā darbā un par kuru neievērošanu viņu var saukt pie disciplinārās atbildības.

Motīvu daļa

[6] Izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai pieteicējs izdarījis disciplinārpārkāpumu.

Saskaņā ar Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 3.pantu par disciplinārpārkāpumu atzīstams ierēdņa ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīts pārkāpums (darbība vai bezdarbība), kas minēts šā likuma 6.nodaļā un ir saistīts ar ierēdņa amata pienākumu pildīšanu.

[7] Apelācijas instances tiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, ir analizējusi lietas būtiskos apstākļus. Tiesa ir izvērtējusi lietā esošos pierādījumus par novērtēšanas komisijas darbības apjomu un kompetenci. Augstākā tiesa piekrīt apgabaltiesas secinājumam, ka nav pamata pieteicēja saukšanai pie disciplinārās atbildības, jo ne ārējie, ne arī iekšējie normatīvie aktu neparedz viņa pienākumu pārbaudīt lēmuma par mantas konfiskāciju spēkā stāšanos.

[8] Augstākā tiesa nepiekrīt kasatora apgalvojumiem, ka pieteicējs ir pārkāpis Valsts pārvaldes iekārtas likuma 8.nodaļas, kā arī Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmās daļas noteikumus, jo nav veicis pārvaldes lēmuma tiesiskuma iepriekšēju pārbaudi.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 8.nodaļā ir ietverts tiesiskais regulējums attiecībā uz pārvaldes lēmuma pārbaudi un atbildību par pārvaldes lēmumu.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 64.pantu, pārbaudot pārvaldes lēmuma tiesiskumu: 1) izvērtē tā atbilstību ārējiem normatīvajiem aktiem un vispārējiem tiesību principiem; 2) ja nepieciešams, izvērtē tā atbilstību iekšējiem normatīvajiem aktiem un valsts pārvaldes principiem; 3) tiesību normu savstarpējas pretrunas gadījumā nosaka piemērojamo tiesību normu; 4) ja attiecībā uz tā pieņemšanu piešķirta rīcības brīvība, nosaka, ciktāl tā attiecināma uz konkrēto pārvaldes lēmumu; 5) ja attiecībā uz tā saturu piešķirta izvēles brīvība, nosaka lēmuma satura izvēles ietvarus.

Pārvaldes lēmuma tiesiskuma iepriekšēju pārbaudi veic gan tā pieņēmējs (pamatpārbaude), gan īpaša iestādes struktūrvienība vai amatpersona (papildpārbaude) (*66.panta pirmā daļa*). Ja papildpārbaudē konstatē, ka pārvaldes lēmuma projekts ir tiesisks, attiecīgā pārvaldes amatpersona to vizē (*66.panta trešā daļa*).

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 68.panta pirmo daļu par pārvaldes lēmumu lietderību un tiesiskumu atbild tā pieņēmējs. Atbilstoši panta otrajai daļai pārvaldes amatpersona, kas veic pārvaldes lēmuma projekta tiesiskuma papildpārbaudi, ir atbildīga par savu vērtējumu.

Ierēdņa pamatpienākumi, kas noteikti Valsts civildienesta likuma 15.panta pirmajā daļā ir:

1) ievērot Satversmi, Latvijai saistošas starptautisko tiesību normas, likumus un citus normatīvos aktus;

2) neatkarīgi no savas politiskās pārliecības būt lojālam likumīgai valdībai un ievērot politisko neitralitāti. Atbilstoši politiskās neitralitātes principam valsts civildienesta ierēdnis savu pienākumu izpildē vadās tikai pēc profesionāliem kritērijiem un lēmumu pieņemšanā nav atkarīgs no politiskās ietekmes;

3) apzinīgi, izrādot personisko iniciatīvu un darbojoties sabiedrības interesēs, pildīt amata pienākumus, priekšniecības likumīgos rīkojumus, atbildēt par savu darbību normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un ievērot Ministru kabineta noteiktos ierēdņa uzvedības principus.

No minētajām tiesību normām redzams, ka par pārvaldes lēmumu lietderību un tiesiskumu atbild tā pieņēmējs.

Kā konstatējusi apgabaltiesa, pieteicēja uzdevums bija novērtēt mantu, nevis pārbaudīt iepriekšējo lēmumu tiesiskumu. Novērtēšanas komisijas rīcībā ir tikai tā informācija, kas nepieciešama, lai noteiktu konkrētās mantas vērtību. No Noteikumu Nr.315 satura secināms, ka novērtēšanas komisijas izveidošanas un darbības mērķis ir nodrošināt neatkarīgu un objektīvu valstij piekritīgas mantas novērtēšanu. Novērtēšanas komisijas akts pats par sevi nav pamats mantas atsavināšanai, līdz ar to nav izdarāms secinājums, ka pieteicējs ir pieņēmis pārvaldes lēmumu, neizvērtējot tā tiesiskumu.

[9] Augstākā tiesa piekrīt kasatora viedoklim, ka nav nepieciešams ierēdņa amata aprakstā iekļaut un uzskaitīt visas likuma normas, kuras viņam ir jāievēro savā darbā.

Tajā pašā laikā, amata pienākumiem jābūt pietiekami skaidriem, zināmiem un saprotamiem ierēdnim.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta pirmā daļa paredz atbildību par amata pienākumu, konkrēta rīkojuma vai uzdevuma nepamatotu nepildīšanu vai novēlotu, nolaidīgu vai nekvalitatīvu pildīšanu, tajā skaitā tiesību aktiem neatbilstošu rīcību ar finanšu līdzekļiem.

No Rīkojumā Nr.14 iekļautajām tiesību normām redzams, ka pieteicēja tiešie pienākumi ir saistīti ar salīdzinoši šauru un konkrētu darbību veikšanu – mantas vērtības noteikšanu, kas ir tikai daļa no nepieciešamo darbību kopuma, lai pieņemtu galīgo

lēmumu par mantas realizāciju. Kā redzams no tiesību normām, galīgā lēmuma pieņemšana ir citas amatpersonas kompetencē.

Līdz ar to pamatots ir apgabaltiesas secinājums, ka pārsūdzētais lēmums ir atceļams.

[10] Ņemot vērā iepriekš minēto, apgabaltiesas spriedums ir atstājams negrozīts un kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesa 2013.gada 26.novembra spriedumu, bet Finanšu ministrijas kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A.Guļāns

Tiesnese J.Briede

Tiesnese L.Slica